

Sygn. akt II CSK 9/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.

przeciwko J. P. i G. P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 lutego 2019 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

1) oddala skargę kasacyjną;

**2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]
adwokatowi D. J. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset)
podlegającą podwyższeniu o podatek od towarów i usług (VAT)
tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
pozwanym w postępowaniu kasacyjnym;**

**3) nie obciąża pozwanych kosztami postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka domagała się zasądzenia solidarnie od pozwanych w postępowaniu nakazowym kwoty 512 426,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2012 r. tytułem niezaspokojonych należności powstałych po rozwiązaniu czterech umów leasingu, których zabezpieczeniem był weksel wystawiony przez pozwanego i poręczony przez pozwaną. Nakazem zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Ł. w dniu 6 września 2012 r. powództwo zostało uwzględnione. Po rozpoznaniu sprawy na skutek zarzutów pozwanych, Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 14 lipca 2016 r. uchylił nakaz zapłaty w całości i zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 224 854,02 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2012 r. do dnia 12 lipca 2016 r. i rozłożył zasądzoną kwotę na 38 miesięcznych rat, z których pierwsza w wysokości 2 854,02 zł miała być płatna do dnia 10 sierpnia 2016 r., a następne po 6000 zł do 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, z tym zastrzeżeniem, że brak zapłaty dwóch rat spowoduje natychmiastową wykonalność całej pozostałej do zapłaty kwoty; umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 111 864,33 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2012 r.; oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach procesu.

Z dokonanych ustaleń wynika, że pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod firmą A. w W. zawarł z B. S.A. w Ł. (obecnie P. S.A.) cztery umowy leasingu operacyjnego oraz umowy zobowiązujące do sprzedaży przedmiotów leasingu. Umowa z dnia 27 kwietnia 2007 r. nr [...] (dalej: nr [...]46) dotyczyła naczepy trzyosiowej S. [...] o wartości 99 754,20 zł. Wynagrodzenie za jej używanie ustalono wraz z opłatą końcową na kwotę 112 881,69 zł, cenę kupna po zakończeniu umowy leasingu i uregulowaniu wszelkich przewidzianych płatności określono na kwotę 9 975,42 zł, podlegającą powiększeniu o podatek VAT. Pozwany wniósł opłatę wstępną w wysokości 4 987,71 zł netto, odebrał naczepę w dniu 25 lipca 2007 r. Umowa została zawarta na okres do 15 czerwca 2011 r. Tego samego dnia doszło do zawarcia umowy leasingu operacyjnego nr [...] (dalej: nr [...]47), której przedmiotem był ciągnik siodłowy R. [...] o wartości 269 790 z. Wynagrodzenie za korzystanie z niego łącznie z opłatami ustalone

zostało na kwotę 305 294,58 zł, a cenę kupna po zakończeniu leasingu na kwotę 26 979 zł, podlegającą podwyższeniu o podatek VAT. Pozwany zapłacił opłatę wstępną w wysokości 13 489,50 zł i odebrał pojazd w dniu 17 lipca 2007 r.; umowa została zawarta na czas do dnia 15 czerwca 2011 r. Następna umowa nr [...] (dalej: nr [...]92) została zawarta w dniu 29 czerwca 2007 r., a przedmiotem leasingu była naczepa trzyosiowa S. [...] o ustalonej wartości 107 647,96 zł. Wynagrodzenie za korzystanie z niej wynosiło 123 272,81 zł. Cena kupna po zakończeniu leasingu obejmowała kwotę 10 764,80 zł, podlegającą podwyższeniu o podatek VAT. Pozwany zapłacił opłatę wstępną w wysokości 4 528,95 zł i odebrał naczepę w dniu 28 listopada 2007 r. Umowa miała wiązać strony do 15 listopada 2011 r. Kolejna umowa zawarta w dniu 29 czerwca 2007 r. nr [...] (dalej: nr [...]91) obejmowała leasing ciągnika siodłowego R. [...] o ustalonej wartości 269 270,60 zł. Wynagrodzenie za korzystanie z ciągnika obejmowało kwotę 308 241,63 zł wraz z opłatą końcową. Cena kupna po zakończeniu umowy określono na 26 927 zł, podlegającą podwyższeniu o podatek VAT. Pozwany zapłacił opłatę wstępną w wysokości 11 925,37 zł i odebrał ciągnik w dniu 30 października 2007 r. Umowa została zawarta na okres do 15 września 2011 r. Co dwóch ostatnich umów strony zawarły w późniejszym czasie aneksy. W odniesieniu do każdej umowy pozwany otrzymał harmonogram płacenia rat leasingowych. Wszystkie umowy zostały zawarte w oparciu o ogólne warunki umowy leasingu (dalej: o.w.u.l.), ich zabezpieczeniem były weksle in blanco wystawione przez pozwanego i poręczone przez pozwaną. Wraz z tymi umowami zostały zawarte umowy zobowiązujące do sprzedaży naczep i pojazdów. Z uwagi na opóźnienia w regulowaniu rat powódka w dniu 10 października 2008 r. złożyła oświadczenia o rozwiązaniu umów bez wypowiedzenia oraz umów zobowiązujących do sprzedaży przedmiotów leasingu. W dniu 19 listopada 2009 r. powódka i pozwany zawarli porozumienia restrukturyzacyjne, zgodnie z nimi powódka cofnęła oświadczenie o rozwiązaniu umów z dnia 10 października 2008 r., a w treści każdego z porozumień dotyczącego każdej z umów określono nowe terminy obowiązywania leasingu, podwyższono wartość netto przedmiotów leasingu i wysokość wynagrodzenia oraz ustalono nowe harmonogramy spłat. W umowie nr [...]46 wartość netto podwyższono do kwoty 100 162,40 zł,

wynagrodzenie wraz z opłatą do kwoty 122 825,52 zł, obowiązywanie umowy do dnia 15 marca 2012 r. W umowie nr [...]47 wartość netto ustalono na kwotę 270 609,20 zł, wynagrodzenie wraz z opłatą końcową na 331 919,68 zł, termin związania umową do 15 marca 2012 r. W umowie nr [...]92 wynagrodzenie wraz z opłatą końcową obejmowało kwotę 132 506,65 zł, termin obowiązywania umowy ustalono na czas do 15 sierpnia 2012 r. W umowie nr [...]91 wynagrodzenie z opłatą końcową określono na kwotę 330 991,13 zł, a okres obowiązywania do dnia 15 lipca 2012 r. Zabezpieczenia i pozostałe postanowienia umów nie uległy zmianom.

Najistotniejsze postanowienia o.w.u.l. obejmowały następujące regulacje: - korzystający jest obowiązany zachować przedmiot leasingu w stanie niepogorszonym ponad normalne zużycie oraz używać go zgodnie z przeznaczeniem, dokonywać konserwacji, napraw i przeglądów na swój koszt (§ 3 ust. 1);

- finansujący może rozwiązać umowę z zachowaniem siedmiodniowego okresu wypowiedzenia, jeżeli korzystający, pomimo upomnienia na piśmie i wyznaczenia dodatkowego terminu, zalega z jakąkolwiek płatnością wynikającą z umowy leasingu oraz innymi płatnościami na rzecz finansującego np. z tytułu ubezpieczenia, odsetek (§7 ust. 5 pkt 1);

- w wypadkach opisanych w § 7 ust. 5 korzystający jest zobowiązany do zwrotu przedmiotu leasingu w trybie uregulowanym w § 7 ust. 11-13, a w przypadku szkód w przedmiocie leasingu, finansujący ma prawo żądać ich pokrycia przez korzystającego (§ 7 ust. 6);

- finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia odszkodowania w wysokości sumy wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych opłat leasingowych wraz z umownymi odsetkami za zwłokę (§ 7 ust. 7);

- jeśli korzystający spełnił obowiązek, o którym mowa w § 7 ust. 6 i uregulował całą należność wskazaną w § 7 ust. 7 w terminie 14 dni od daty wskazanej przez finansującego w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy, finansujący pomniejszy kwotę odszkodowania o którym mowa w § 7 ust. 7 o korzyści wymienione w ust. 1 i 2;

- dla określenia korzyści z zapłaty przed umówionym terminem wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat, o których mowa w § 3 ust. 10.1 w § 7 ust. 3.1 oraz w § 7 ust. 8.1 stosuje się dyskonto i formułę odsetek składanych dla okresów takich, jak ustalone w umowie leasingu, okresy dla wnoszenia opłat leasingowych i odpowiednią stopę procentową obowiązującą w dniu rozwiązania lub wygaśnięcia umowy leasingu 0,75 stopy WIBOR 1M w przypadku umowy, której wartość określona jest w walucie polskiej (§ 7 ust. 9);

- w razie opóźnienia w zapłacie kwot, o których mowa w umowie, finansujący ma prawo naliczać umowne odsetki za opóźnienie w zapłacie, a także prawo do uzupełnienia weksla o tę kwotę, zgodnie ze złożoną deklaracją wekslową (§ 7 ust. 10);

- w razie przedterminowego rozwiązania umowy korzystający zobowiązany jest bezzwłocznie, nie później niż w ciągu siedmiu dni od upływu tego terminu, zwrócić przedmiot leasingu na własny koszt i ryzyko, w stanie nie gorszym niż będącym następstwem normalnego zużycia; do czasu odbioru przedmiotu leasingu korzystający nie może czerpać z niego pożytków, a nadto ma obowiązek bezpłatnego przechowywania i konserwacji (§ 7 ust. 11);

- w razie odmowy lub opóźnienia zwrotu przedmiotu leasingu, finansującemu przysługuje kara umowna za czas jego bezumownego pozostawiania w posiadaniu korzystającego w wysokości $\frac{1}{30}$ średniej miesięcznej okresowej opłaty leasingowej z roku, w którym powstał obowiązek zwrotu za każdy dzień; korzystający zobowiązany jest również do zwrotu kosztów ubezpieczenia i innych kosztów powstałych związku z posiadaniem przedmiotu leasingu, poniesionych przez finansującego w tym okresie (§ 7 ust. 12).

Z § 8 o.w.u.l. wynika, że umowa leasingu wygasa w oznaczonym w niej terminie, zaś po uiszczeniu wszystkich należnych opłat, wynikających z umowy, korzystający nabywa prawo własności przedmiotu leasingu, zgodnie z zawartą umową sprzedaży.

W związku z opóźnieniami w regulowaniu zobowiązań pieniężnych, przekraczającymi 30 dni, powód w pismach z dnia 29 czerwca 2010 r. złożył oświadczenia o rozwiązaniu wszystkich umów leasingu za siedmiodniowym okresem wypowiedzenia, wzywając pozwanego do uiszczenia zaległych opłat

leasingowych wraz z odsetkami za zwłokę w zapłacie na dzień 29 czerwca 2010 r. w kwotach 54 111, 07 zł (umowa nr [...]47), 16 949,37 zł (umowa nr [...]92), 48 911, 02 zł (umowa nr [...]91) i 19 830,36 zł (umowa nr [...]46). Pisma te doręczono pozwanemu w grudniu 2010 r. Wcześniej pismami z dnia 25 października i 18 listopada 2010 r. powódka powiadomiła pozwanego o ubezpieczeniu pojazdu R. i naczepy S. w związku z windykacją. Pozwany w dniach 14 października i 10 listopada ubezpieczył pojazdy objęte umowami nr [...]91 i nr [...]92.

W dniu 31 stycznia 2011 r. pozwany odstawił pojazd R. [...] (umowa nr [...]91) nr rej. [...] do [...] Centrum w Ł.. W protokole odbioru opisano stan pojazdu. Tego samego dnia pozwany przekazał naczepę objętą umową nr [...]92, nr rej. [...], w protokole odnotowano dobry stan techniczny, a na plandecie lekkie ślady zarysowań. Ciągnik R. o nr rej. [...] (umowa nr [...]47) pozwany oddał w lutym 2011 r. do naprawy, wymieniono wyprzęgnik i skrzynię biegów. Ten ciągnik i naczepę objętą umową nr [...]46 nr rej. [...] pozwany zwrócił w dniu 16 maja 2011 r. Na zlecenie powódki rzeczoznawca dokonał wyceny zwróconych pojazdów: ciągnik R. objęty umową [...]91 na kwotę 149 400 zł, Ciągnik R. objęty umową [...]47 na kwotę 126 600 zł, naczepy na kwoty 39 800 zł i 37 500 zł; wszystkie wartości netto. W dniu 8 marca 2011 r. powódka sprzedała R. S. ciągnik siodłowy R. [...] za kwotę 178 350 zł oraz naczepę nr rej. [...] za kwotę 47355 zł. W dniu 26 lipca 2011 r. powódka sprzedała R. M. naczepę nr rej. [...] za kwotę 43050 zł.

W dniu 5 grudnia 2011 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty należnego odszkodowania, zaległych opłat leasingowych i kary umownej za okres bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia wymagalności, a także odsetek na dzień 2 grudnia 2011 r. we wskazanych wysokościach. Pozwany nie dokonał zapłaty. Zgodnie z postanowieniami deklaracji wekslowej z dnia 27 kwietnia 2007 r. i z dnia 29 czerwca 2007 r. powódka uzupełniła wystawione przez pozwanego weksle na kwoty 77 594,12 zł, 78 083, 98 zł, 149 388, 98 zł i 207 359, 48 zł, przedstawiła je do zapłaty do dnia 19 marca 2012 r. Pismem z dnia 23 marca 2012 r. powiadomiła pozwaną o wypełnieniu weksli.

Biegły rzeczoznawca do spraw szacunku pojazdów wycenił pojazdy zwrócone przez pozwanego przy uwzględnieniu ich rynkowej wartości, rzeczywistego wyposażenia, utraty wartości w stosunku do wartości bazowej (zakupu) 19 %, w związku z upływem czasu i korzystaniem, na kwoty 128 300 zł R. [...] nr rej. [...], 161 800 zł, R. [...] nr. rej. [...], 44 500 zł naczepa S. nr rej. [...], 53 900 zł naczepa S. nr rej. [...]; wszystkie wartości podane bez podatku VAT.

Odszkodowanie z tytułu opóźnienia w zwrocie pojazdów, ustalone na podstawie § 7 ust 12 o.w.u.l. obejmowało, w odniesieniu do umowy nr [...]46 – 10 192, 51 zł, do umowy nr [...]47 – 27 525,63 zł, do umowy [...]91 – 5 077, 37 zł i co do umowy [...]92 – 2 030,68 zł.

Dyskonto zostało wyliczone według zasad określonych przez powódkę: za datę spłaty przyjęto datę faktycznej sprzedaży przedmiotów leasingu, a dokonane spłaty zostały w pierwszej kolejności zaliczone na zapłatę ostatnich rat leasingowych. Wskaźnik procentowy do wyliczenia dyskonta, zgodnie z o.w.u.l., skorygowano współczynnikiem 0,75. Powódka skorzystała z ulgi podatku od towarów i usług za złe długi, w odniesieniu do części nieuregulowanych faktur za styczeń 2013 r. w wysokości 5 386 zł i o tę kwotę cofnęła powództwo.

Sąd Okręgowy uznał, że odpowiedzialność korzystającego na gruncie art. 709¹⁵ k.c. ma charakter kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej. Odszkodowanie powinno przywrócić stan jaki istniałby, gdyby nie doszło do zaistnienia zdarzenia szkodzącego. Należne finansującemu odszkodowanie podlegało pomniejszeniu o uzyskane przez niego korzyści, do których zalicza się wartość rzeczy zwróconych przez korzystającego, czyli o ceny uzyskane ze sprzedaży przedmiotów leasingu, obejmujące także podatek od towarów i usług. Z uwagi na to, że doszło do pogorszenia stanu przedmiotów leasingu w okresie od zwrotu ich przez pozwanego do chwili sprzedaży, a zatem w czasie, za który pozwany nie ponosi odpowiedzialności, odszkodowanie należało pomniejszyć o wartość tego pogorszenia. Cena pojazdów obejmuje cenę brutto. Żądanie powódki zasługiwało na uwzględnienie w odniesieniu do umowy nr [...]91 w kwocie 58 881,24 zł, co do umowy nr [...]92 w kwocie 35 049, 42 zł, co do umowy nr [...]46 w kwocie 39 811, 77 zł i do umowy nr [...]47 w kwocie 98 095, 35 zł. Za bezzasadne uznał żądanie zasądzenia opłaty windykacyjnej poniesionej przez

powódkę, ponieważ podjęła ona przedwcześnie działania zmierzające do odzyskania przedmiotów leasingu. Nie miała znaczenia dla zakresu zobowiązania pozwanych ulga dotycząca tzw. złych długów. Nie podzielił zarzutu pozwanych, że wskutek porozumienia restrukturyzacyjnego z dnia 19 listopada 2009 r. doszło do odnowienia przewidzianego w art. 506 § 1 k.c. Uznał, że opłata końcowa stanowiła element wynagrodzenia należnego powódce. Zasądzona kwota stanowiła sumę należności wynikających z poszczególnych umów pomniejszoną o koszty windykacji w wysokości 7380 zł i odsetki od nich w wysokości 503,76 zł. Rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia był wynikiem wykazania przez pozwanych przesłanek objętych art. 320 k.p.c.

Po rozpoznaniu apelacji obu stron Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem, po sprostowaniu niedokładności w numeracji rozstrzygnięć wyroku Sądu Okręgowego, zmienił go w ten sposób, że zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 305 762,49 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 marca 2012 r., oddalił apelacje obu stron w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania za obie instancje.

Za uzasadnioną uznał apelację pozwanych w zakresie kwoty 8 446,53 zł obejmującej dalsze koszty ubezpieczenia przedmiotu leasingu i odsetek od niej. Stwierdził, że Sąd Okręgowy oparł orzeczenie na opinii biegłego, który popełnił błąd. Nie było sporne pomiędzy stronami, że pozwany pokrywał koszty ubezpieczenia pojazdów, co było objęte aneksami do umów nr [...]91 i nr [...]92. Zachodziła zatem potrzeba dokonania korekty wyroku przez oddalenie powództwa o należność z tego tytułu wraz z odsetkami. Trafnie powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 709¹⁵ w związku z § 7 ust. 8 pkt 8.2 o.w.u.l. oraz art. 86 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (jedn. tekst Dz. U. z 2011 r., Nr 177, poz. 1054, dalej: „u.p.t.u.”). Sąd Okręgowy nietrafnie przyjął, że korzyść finansującego, w razie przedterminowego rozwiązania umów leasingu, należało ustalić jako wartość sprzedanych pojazdów brutto, czyli powiększoną o podatek od towarów i usług. Wskazał, że odpowiedzialność leasingobiorcy po rozwiązaniu umowy leasingu, z przyczyn leżących po jego stronie, została w art. 709¹⁵ k.c. uregulowana jako kontraktowa odpowiedzialność odszkodowawcza. Z uwagi na nieokreślenie pojęcia „uzyskanej korzyści” w kodeksie cywilnym,

przyjął, w myśl ogólnych założeń odpowiedzialności odszkodowawczej, że zobowiązany powinien przywrócić stan, jaki istniałby, gdyby nie doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę. Odszkodowanie nie może prowadzić do wzbogacenia uprawnionego, a zatem podlega ono pomniejszeniu o korzyści, które uzyskał w następstwie sprzedaży przedmiotu leasingu, zwróconego przez leasingobiorcę. Nie można utożsamiać pojęcia ceny obejmującej podatek od towarów i usług z pojęciem korzyści, skoro podatek ten jest świadczeniem publicznoprawnym, podlegającym przekazaniu Skarbowi Państwa. Należy także brać pod uwagę specyfikę umowy leasingu i charakteru podmiotów będących stronami tej umowy. Sąd Apelacyjny uznał, że korzyść powódki stanowiła wartość zwróconych pojazdów netto. W oparciu o opinię biegłych do spraw księgowości i wyceny pojazdów ustalił wysokość należności powódki na sumę kwot dotyczących każdej z umów. Wysokość zobowiązania pozwanych co do umowy nr [...]91 obejmuje kwotę 96 095 zł po pomniejszeniu wartości netto pojazdu o kwotę 618, 99 zł z tytułu odsetek i kwotę 4 000 zł, wobec nie nieuwzględnienia faktycznej wartości pojazdu, wskazanej w opinii biegłego do spraw wyceny. Odnośnie do umowy nr [...]92 zobowiązanie pozwanych obejmuje kwotę 48 618,77 zł, po pomniejszeniu wartości netto pojazdu o kwotę 272,25 zł, błędnie naliczonych odsetek. Przychód netto dotyczący umowy nr [...]46 został obniżony o kwotę 244, 94 zł i wynosi 50 046,77 zł. Co do umowy nr [...]47 przychód netto został obniżony o kwotę 736,80 zł i obejmuje kwotę 127 604 zł. Łącznie zobowiązanie zostało określone na kwotę 305 762,49 zł i należało od niej odjąć kwotę 7380 z obejmującą koszty windykacji oraz odsetki od nich w wysokości 503,76 zł, jak również kwotę 8 446,53 zł, wcześniej umówioną. Wynik tego działania obejmuje 305 762,49 zł.

Nie było podstaw do rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty, ponieważ nie wystąpiły przesłanki przewidziane w art. 320 k.c. Sąd Apelacyjny za nieuzasadnione uznał zarzuty obu stron naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328 § 2 k.p.c., bo uzasadnienie tego Sądu spełnia wymagania wskazane w tym przepisie i umożliwia dokonanie kontroli orzeczenia objętego apelacją. Bezzasadnie powódka zakwestionowała uchylenie przez Sąd Okręgowy nakazu zapłaty, sprzecznie z art. 496 k.p.c. w sytuacji zaskarżenia go w całości zarzutami.

Nietrafnie powódka zakwestionowała potrzebę przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, utrzymując, że na rozmiar uzyskanej korzyści w rozumieniu art. 709¹⁵ k.c. wpływa cena uzyskana ze sprzedaży pojazdów. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że w sprawie doszło do pogorszenia stanu pojazdów w czasie od przekazania ich przez pozwanego do dokonania sprzedaży, za które powódka ponosi odpowiedzialność. Nie doszło zatem do naruszenia art. 227 i 278 k.p.c. Wobec tego korzyścią finansującego na skutek przedterminowego rozwiązania umów leasingu była wartość rynkowa zwróconych pojazdów z chwili ich zwrotu przez korzystającego, określona w opinii biegłego do spraw wyceny pojazdów. W tym zakresie należało odejść od ogólnej zasady i określić tę wartość na poziomie najbardziej prawdopodobnej ceny, za jaką powódka mogła sprzedać pojazdy przy dochowaniu należytej staranności.

Zarzut pozwanych częściowej nieważności postępowania (art. 379 k.p.c.), z uwagi na nieodroczenie terminu rozprawy z dnia 4 lipca 2016 r., był bezzasadny, wobec braku ważnych przyczyn usprawiedliwiających wnioszek tego dotyczący. Nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy oraz naruszenia art. 207 i 217 k.p.c., co do niepowołania przez powódkę w pozwie wszystkich dowodów wskazujących na prawidłowość wypełnienia weksli. Nietrafne były zarzuty pozwanych skierowane do przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów, także w odniesieniu do opinii biegłego z zakresu księgowości. Sąd Apelacyjny stwierdził, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający dla ustalenia stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sporu. Nie doszło do uchybień przepisom postępowania, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, w kwestii zasady i rozmiaru odpowiedzialności pozwanych. Wnioski pozwanych o przesłuchanie biegłego J. P. i dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej innego biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości były pozbawione racji. Za bezprzedmiotowy uznał wniosek o zażądanie od wskazanego banku wyciągu dokumentującego historię rachunku operacji w okresie od 1 marca 2007 r. do 23 sierpnia 2012 r.

Wypełnione przez powódkę weksle były wekslami niezupełnymi, stosownie do art. 10 pr. weksl., spełniały wymagania przewidziane w art. 101 pr. weksl., w dopuszczalnym zakresie. Zawierały zatem zaciągnięcie zobowiązania

wekslowego od chwili złożenia na nich podpisu wystawcy. Nie miał zastosowania w sprawie art. 38 pr. weksl. Wystawca weksla własnego, jak i poręczyciel za wystawcę odpowiadają na podstawie weksla. Nie było podstaw do uznania, że roszczenia wekslowe w odniesieniu do pozwanej wygasły, z uwagi na zawarcie w dniu 19 listopada 2009 r. porozumień restrukturyzacyjnych, bo ich skutkiem było nawiązanie nowych stosunków prawnych, a w co do zabezpieczeń wekslowych miały one skutek analogiczny, jak odnowienie (art. 506 k.c.). Zawarte porozumienie nie spełniało przesłanek przewidzianych w art. 506 k.c., jego celem było kontynuowanie umów z 2007 r., czego pozwani nie zakwestionowali. Nie doszło do odstąpienia od tych umów. Pozwana wyraziła zgodę na zawarcie i treść tych porozumień.

Oświadczenia powódki o rozwiązaniu umów były skuteczne i ważne, a poprzedzało je wezwanie do zapłaty zaległych rat z dnia 28 kwietnia 2010 r., co było przyczyną przystąpienia pozwanego do zwrotu pojazdów. Skutecznie wiążące strony umów leasingowych było postanowienie ogólnych warunków umów leasingu, zastrzegające karę umowną na wypadek opóźnienia zwrotu pojazdów (§ 7 ust. 12 o.w.u.l.) leasingodawcy jako ich właścicielowi. Nie zostały naruszone przepisy regulujące możliwość zastrzegania kary umownej jako następstwa niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania umownego (art. 483 § 1 k.c.). Roszczeń tego dotyczących nie obejmuje art. 709¹⁵ k.c. Nie miała znaczenia dla obowiązku zapłaty kary umownej za opóźnienie wydania pojazdu konieczność przeprowadzenia ich naprawy, skoro obowiązkiem pozwanego było utrzymywanie pojazdów w stanie niepogorszonym ponad normalne zużycie i jego obciążało ryzyko związane z uszkodzeniem rzeczy. Pozwany nie wykazał zaistnienia przesłanek zmniejszenia kary umownej, przewidzianych w art. 484 § 2 k.c.

Zgodnie z § 5 ust. 2 w związku z § 8 ust. 2 o.w.u.l., opłata końcowa stanowiła element wynagrodzenia leasingodawcy i zarazem przedpłatę na poczet ceny sprzedaży przedmiotu leasingu. Przeniesienie własności tego przedmiotu na leasingobiorcę nie było uwarunkowane obowiązkiem zapłacenia jakiegokolwiek dodatkowej opłaty. Cena zakupionych przez powódkę pojazdów została podzielona na wszystkie opłaty leasingowe określone w § 5 ust. 2 o.w.u.l., które zostały

wskazane w art. 709¹⁵ k.c. jako wszystkie przewidziane w umowie, a niezapłacone raty.

Przewidziane w art. 709¹⁵ k.c. pomniejszenie sumy umówionych, a niezapłaconych rat o korzyści uzyskane przez finansującego wskutek ich zapłaty przed oznaczonym terminem związania umową z leasingobiorcą ma na celu prawidłowe zdyskontowanie należnego finansującemu odszkodowania, które nie powinno wykraczać poza granice wyznaczone w art. 361 k.c., co wynika z założenia nazywanego *compensatio lucri cum damno*. Zgodnie z art. 709¹ k.c., zasadniczym zobowiązaniem korzystającego jest zapłata finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenia pieniężnego, równego co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego. Umowa leasingu pełni funkcję kredytową *sui generis*, a zatem poszczególne raty, poza równowartością części spłaty, obejmują także odsetki stanowiące koszt kredytu rzeczowego zaciągniętego przez korzystającego u finansującego. Wobec tego od niezapłaconych rat, które korzystający ma obowiązek zapłacić, należało odliczyć ich części obejmujące odsetki, ponieważ odpadł obowiązek finansującego dalszego kredytowania korzystającego. Doprecyzowanie pojęcia korzyści w postaci dyskonta zostało dokonane w § 7 ust. 8.1 i 9 o.w.u.l. Sposób wyliczenia dyskonta został ustalony w opinii biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości w czwartym jej wariantcie. Niezasadnie podnosili pozwani, że określone w powyższy sposób korzyści powinny być pomniejszone o podatek od towarów i usług, który powódka odzyskała lub rozliczyła w trybie art. 89a u.p.t.u., w ramach tzw. ulgi za złe długi. Sąd Apelacyjny uznał, że powódka nie miała obowiązku do skorzystania z tej ulgi. Nie było podstaw do obciążania powódki powinnością zaspokojenia części długu pozwanych przez uzyskanie ulgi, czyli zmniejszenia należności puczlicznoprawnej. Żądanie przez powódkę świadczenia w wysokości wyliczonej w toku postępowania nie było sprzeczne z ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, ani z zasadami współżycia społecznego.

Pozwani w skardze kasacyjnej zaskarżyli wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie rozstrzygnięcia zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego i uwzględniającego powództwo, oddalającego w pozostałej części ich apelację oraz przyznającego od Skarbu Państwa kosztów udzielonej im w postępowaniu

apelacyjnym i nieopłaconej pomocy prawnej na rzecz pełnomocnika ustanowionego dla nich z urzędu. Powołali podstawę przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. Naruszenie art. 709¹⁵ k.c. oraz § 7 ust. 8 pkt 2 o.w.u.l. odnieśli do nieprawidłowego przyjęcia, że korzyść uzyskana przez finansującego, o którą należało pomniejszyć odszkodowanie powinna być pomniejszona o podatek od towarów i usług należny od sprzedaży zwróconych pojazdów podczas, gdy prawidłowa interpretacja wskazanego przepisu i postanowień ogólnych warunków umów leasingu prowadzi do wniosku, że zmniejszenia należało dokonać o cenę uzyskaną ze sprzedaży. Błędna wykładnia art. 65 § 2 w związku z § 7 ust. 8 pkt 2 o.w.u.l. polegała na pominięciu art. 2 pkt 22 oraz art. 5, 19 i 29 u.p.t.u. oraz art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach, który określa, że w cenie zawarty jest podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy. Skarżący domagali się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcia sprawy co do istoty, stosownie do art. 398¹⁶ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c., w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw kasacyjnych. Wiążące jest zatem wskazanie skarżącego, czy orzeczenie jest zaskarżone w całości, czy w części i w jakiej części. W odniesieniu do granic podstaw, Sąd Najwyższy może uwzględnić tylko te naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które zostały przez skarżącego przytoczone w ramach obowiązku wskazanego w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Oznacza to, że niedopuszczalne jest w postępowaniu kasacyjnym poszukiwanie i uwzględnienie z urzędu innych, nawet obiektywnie występujących, lecz niepodniesionych przez skarżącego naruszeń materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich wagę i znaczenie dla wyniku sprawy. Zgodnie z art. 398 § 2 k.p.c., rozpoznanie skargi może być przeprowadzone tylko na bazie ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Z art. 709¹⁵ k.c. wynika, że w razie rozwiązania umowy leasingu z przyczyn, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych

w umowie, a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy. Znajduje to uzasadnienie w swego rodzaju kredytowym charakterze świadczenia leasingodawcy i ma na celu zabezpieczenie jego interesu. Uregulowana w ten sposób odpowiedzialność finansującego ma charakter szczególnej odszkodowawczej odpowiedzialności kontraktowej. Zgodnie z ogólnym założeniem tej odpowiedzialności, nałożenie na korzystającego obowiązku natychmiastowego zapłacenia wszystkich niezapłaconych rat ma na celu przywrócenie takiego stanu, w jakim finansujący znajdowałby się, gdyby korzystający należycie wykonywał umowę i nie byłoby podstaw do jej rozwiązania. Pomniejszenie obejmuje także odsetki od rat, które stały się natychmiast wymagalne w wyniku rozwiązania umowy. Odsetki mieszczą się w racie, są związane ze spłatą udzielonego leasingobiorcy przez finansującego kredytu na zakup przedmiotu leasingu. Podstawą obowiązku zapłaty nieuregulowanych rat, wymagalnych na dzień rozwiązania umowy, jest art. 471 k.c. Należność z tego tytułu nie pomniejsza korzyści uzyskanych przez leasingobiorcę (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2015 r., III CZP 52/16, OSNC 2016, nr 9, poz. 99).

Odszkodowanie nie może przewyższać uszczerbku w majątku poszkodowanego (art. 361 § 2 k.c.), a zatem należna finansującemu rekompensata, zgodnie z zasadą *compensatio lucri cum damno*, podlega pomniejszeniu o uzyskane przez niego korzyści. Względem na to prowadzi do wniosku, że zaliczenie korzyści, uzależnione jest od tego, aby korzyść i uszczerbek stanowiły następstwo tego samego zdarzenia. Dopuszcza się i taką ewentualność, że zdarzenie powodujące szkodę stanowi *conditio sine qua non* uzyskania korzyści (np. ubezpieczenie mienia). Pomiędzy korzyścią i zdarzeniami w postaci uzyskania jej przed umówionym terminem i wskutek rozwiązania umowy powinien zachodzić związek czasowo funkcjonalny. Chodzi o rozliczenie korzyści finansującego uzyskanej wskutek rozwiązania umowy leasingu, obejmującej zyski wynikające z odzyskania rzeczy będącej przedmiotem umowy leasingu i zadysponowania nią przez sprzedaż, oddanie do odpłatnego używania lub korzystania. Pojęcie zwrotu „korzyść”, chociaż użyte także w art. 709⁵ § 3 k.c. (skutki wygaśnięcia umowy leasingu) i w art. 709⁸ § 5 k.c. (rozliczenie związane

z odstąpieniem od umowy leasingu), nie zostało zdefiniowane w kodeksie cywilnym. Przyjmowane jest zgodnie w orzecznictwie, że razie sprzedaży tej rzeczy, korzyść leasingodawcy wyznacza cena uzyskana ze sprzedaży (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., I CSK 354/07, OSNC-ZD, nr D, poz. 116, z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK 216/09, nie publ., z dnia 14 lipca 2010 r., V CSK 4/10, OSNC 2011, Nr 3, poz. 29, z dnia 9 września 2010 r., I CSK 641/09, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 35, z dnia 26 października 2011 r., I CSK 715/10, nie publ., z dnia 13 stycznia 2012 r., I CSK 176/11, nie publ., z dnia 12 grudnia 2013 r., V CSK 566/12, OSNC 2014, Nr 10, poz. 102, oraz z dnia 18 lutego 2015 r., I CSK 64/14, OSNC-ZD 2016, Nr 3, poz. 38 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., III CZP 7/10, nie publ.). W zawartej przez strony umowie leasingu postanowiono, stosownie do § 7 ust. 8 pkt 2 o.w.u.l., że wynikające z rozwiązania umowy leasingu, pod warunkiem sprzedaży przedmiotu leasingu, korzyści finansującego rozumiane są jako cena otrzymana ze sprzedaży przedmiotu leasingu; ostateczne wyliczenie tych korzyści zostanie sporządzone po dokonaniu sprzedaży.

Źródłem ceny jest umowa sprzedaży, będąca konsekwencją wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu i wykonania przez leasingodawcę umownego obowiązku zbycia przedmiotu leasingu. Jeżeli leasingodawca nie dochował należytej staranności i nie dokonał niezwłocznej sprzedaży przedmiotu leasingu, ponosi konsekwencje pogorszenia rzeczy i uzyskania niższej ceny. W takim przypadku korzyść obejmuje wartość przedmiotu leasingu w chwili jego zwrotu, czyli cenę, za jaką leasingodawca mógł i powinien go sprzedać. Strony były zgodne co do tego, że obowiązek finansującego zaliczenia korzyści na poczet należnego mu odszkodowania dotyczył ceny bez bliższego jej scharakteryzowania, jak też zastrzeżenia dotyczącego roli podatku od towarów i usług. Zgodnie z definicją ceny wskazaną w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 385), obowiązującym w czasie zawierania umowy leasingu oraz sprzedaży jej przedmiotu, cena obejmuje wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega

obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym. Oznacza to, że podatek od towarów i usług jest elementem cenotwórczym i sprzedawca jest uprawniony do włączenia go do kalkulacji ceny. Definicja sprzedaży została zamieszczona w art. 2 pkt 22 u.p.t.u. wskazując, że rozumie się przez nią odpłatną dostawę towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju, eksport towarów oraz wewnątrzwspólnotową dostawę towarów. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 u.p.t.u., odpłatna dostawa towarów na terytorium kraju podlega opodatkowaniem podatkiem od towarów i usług. Podatnikami są, stosownie do art. 15 ust. 1 u.p.t.u. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 2, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności. W art. 19 u.p.t.u. określono chwilę, z upływem której powstaje obowiązek podatkowy. Art. 29 u.p.t.u. określa co stanowi podstawę opodatkowania i jak się ją oblicza. Podatek od towarów i usług, mając znaczenie cenotwórcze, może wpłynąć na wysokość odszkodowania, ale tylko wtedy, gdy poszkodowany, który rekompensuje poniesiony uszczerbek majątkowy, efektywnie go poniesie.

Ogólne określenie sposobów wykładni umowy przez podanie podstawowych dyrektyw zostało dokonane w art. 65 § 2 k.c. Z tego uregulowania wynika konieczność dokonania wykładni umowy na trzech poziomach: literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenia sensu złożonych oświadczeń woli przez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r., V CSK 204/10, z dnia 19 stycznia 2018 r., I CSK 226/17, niepublikowane). Samodzielnie złożone oświadczenie woli podlega badaniu z zastosowaniem kryteriów wskazanych w art. 65 § 1 k.c. i z uwzględnieniem okoliczności, w jakich zostało złożone. Jeżeli natomiast stanowi ono jedno z oświadczeń składających się na treść umowy, to ocena powinna uwzględniać wytyczne wskazane w art. 65 § 2 k.c., odnoszące się do zgodnego zamiaru, jaki strony postanowiły osiągnąć. Nie jest przy tym konieczne, aby cel umowy był uzgodniony przez strony, wystarcza cel zamierzony przez jedną stronę, który jest wiadomy drugiej. Gramatyczne wskazania wykładni umowy mają walor poznawczy, gdy tekst umowy jest jednoznaczny, pozwalający na odtworzenie woli

kontrahentów. Kiedy jednak tekst umowy jest niejasny, zachodzi potrzeba usunięcia wątpliwości przy zastosowaniu reguł wskazanych w art. 65 § 2 k.c., dających pierwszeństwo badaniu zgodnego zamiaru stron i celu umowy przed dosłownym brzmieniem tekstu. Wówczas analiza powinna objąć niejasne postanowienia w powiązaniu z całym tekstem, przedmiotem uzgodnień, charakterem umowy, zważać należy także na zasady i zwyczaje w ramach współpracy w stosunkach gospodarczych. Wskazane jest przyjmowanie takiego sensu oświadczeń woli stron, które uwzględnia logikę całego tekstu oraz kontekst sytuacyjny. Wątpliwości interpretacyjne, których nie można usunąć w drodze ogólnych dyrektyw wykładni oświadczeń woli, powinny być rozstrzygnięte na niekorzyść strony, która zredagowała tekst wywołujący niejasność.

Wykładnia postanowień ogólnych warunków umowy leasingu dokonana przez Sąd Apelacyjny uwzględnia ustawowe wymagania, zwracając uwagę na to, że gramatyczne wskazania pozwalają na odtworzenie zgodnego zamiaru stron i sensu umowy, w odniesieniu do rozumienia korzyści pomniejszających odszkodowanie należne finansującemu, w razie sprzedaży przedmiotu leasingu. Odniesienie uzyskanej korzyści do ceny tego przedmiotu prowadzi do wniosku, że cena może być wymiernikiem korzyści, jeżeli wpływa pozytywnie na sytuację majątkową tego, kto jest uprawniony do jej otrzymania. Jeżeli natomiast część ceny musi być przekazana innemu podmiotowi (np. Skarbowi Państwa), to dochodzi w tym zakresie do obniżenia stanu majątkowego uprawnionego do otrzymania korzyści, bo otrzymał jedynie część ceny. Jeżeli zatem cena obejmuje podatek, który sprzedawca musi odprowadzić na rzecz Skarbu Państwa, to korzyść obejmuje jedynie tę jej część, którą sprzedawca może zachować. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się zapatrywanie, że odszkodowanie nie obejmuje podatku od towarów i usług mieszczącego się w cenie zniszczonej rzeczy w zakresie, w jakim poszkodowany może obniżyć należny od niego podatek o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu rzeczy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., III CZP 14/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 103, z dnia 16 października 1998 r., III CZP 42/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 69, wyroki z dnia 18 stycznia 2001 r., V CKN 193/00, niepublikowany). Odnosi się to również do korzyści uzyskanej przez finansującego na skutek sprzedaży przedmiotu leasingu,

o którą ulega pomniejszeniu odszkodowanie leasingodawcy na podstawie art. 709¹⁵ k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., I CSK 64/14, OSNC – ZD 2016, nr 3, poz. 38). Powódka jest podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą, którą obciąża obowiązek płacenia podatku od towarów i usług. Wynika to z powołanych przez skarżących przepisów art. 2 pkt 22, art. 5, 15 i 29 u.p.t.u. i art. 3 ust. 1 pkt 1 u.c. dla umotywowania tego, że strony były zgodne, iż odliczeniu będzie podlegać, jako korzyść finansującego, cena przedmiotu leasingu. Względ na charakter i sens zawartej przez strony umowy nie pozwalał na poprzestanie na gramatycznej analizie warunków umowy leasingu. Nie było podstaw do przyjęcia, że Sąd Apelacyjny pominął te przepisy w ramach dokonywania wykładni postanowień ogólnych warunków umowy leasingu. Także pozwany prowadził działalność gospodarczą i musiał zdawać sobie sprawę z konieczności płacenia podatku od towarów i usług, co prowadziło do wniosku, że nie zawsze można utożsamiać cenę z korzyścią. Nie było możliwości dokonywania wykładni tych przepisów przez Sąd Najwyższy, ponieważ skarżący nie objęli ich podstawą kasacyjną (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), a ponadto nie skonkretyzowali, do których jednostek redakcyjnych art. 5, 15 i 29 u.p.t.u. odnosi się zarzut art. 65 § 2 k.c.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że możliwość przyjęcia za podstawę ustalenia odszkodowania, jak i korzyści, o jakiej mowa w art. 709¹⁵ k.c. ceny uzyskanej przez poszkodowanego, jak i leasingobiorcę istnieje wówczas, gdy te osoby mogą korzystać z odliczeń podatku od towarów i usług, przewidzianych w przepisach prawa podatkowego. Stanowisko to podziela skład Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę kasacyjną. Warunki i zasady odliczenia podatku zostały ustawowo określone w art. 86 i nast. u.p.t.u. Pozwani nie wykazali, że powódka odliczyła, czy mogła dokonać odliczenia podatku związanego ze sprzedażą przedmiotu leasingu. Z jej twierdzeń wynikało, że odprowadziła podatek od towarów i usług do urzędu skarbowego. Z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń będących podstawą zaskarżonego wyroku nie wynika, że powódka dokonała odliczenia. Przepisy regulujące warunki i zasady odliczania podatku od towarów i usług nie zostały objęte podstawą kasacyjną. Obydwa zarzuty naruszenia prawa materialnego nie były uzasadnione.

Niesłusznie i bez uzasadnienia skarżący zakwestionowali orzeczenie dotyczące przyznania ich pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej im w postępowaniu kasacyjnym przez wskazanego radcę prawnego (pkt IV zaskarżonego wyroku), w kontekście art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst Dz. U. z 2018 r., poz. 2115) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jedn. tekst Dz. U. z 2019 r., poz. 68).

Z tych względów skarga kasacyjna została oddalona na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. W postępowaniu kasacyjnym koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącym zostały przyznane adwokatowi ustanowionemu z urzędu w oparciu o art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (jedn. tekst Dz. U. z 2018 r., poz. 1184) i § 8 pkt 6 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst Dz. U. z 2019 r., poz. 18). Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. i podyktowanej trudną sytuacją majątkową skarżących oraz znaczeniem dla nich rozstrzygnięcia sporu.